

Nynäshamns Naturskyddsförening

Nynäshamns kommun
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
149 81 Nynäshamn

6 juli 2014

Nominering till Nynäshamns miljöpris

Styrelsen för Nynäshamns Naturskyddsförening (NNF) tar sig härmed friheten att nominera NNF till Nynäshamns miljöpris. Anledningen är att vi anser att NNF har gjort mångåriga extra stora insatser för miljön i Nynäshamns kommun. Vilka dessa har varit, och är, beskriver vi närmare nedan. Vi vill också betona att NNF:s insatser återspeglar ett stort personligt engagemang, eftersom de genom åren har byggt på att en kärna på ca 5 ideellt arbetande medlemmar har organiserat och genomfört dem. Genom innovativa samarbetsformer och ansökningar av projektmedel från flera olika källor har insatserna kunnat genomföras trots att NNF:s årliga fasta inkomster genom återbäring av medlemsavgifter från Svenska Naturskyddsföreningen inte är större än ca 10 000 kr. Vi konstaterar i detta sammanhang att en viktig källa till projektmedel har varit Nynäshamns kommuns nu nedlagda miljö- och klimatfond, vilket betyder att en viktig finansieringsmöjlighet för NNF:s insatser nu har försvunnit.

NNF:s insatser har framför allt handlat om att:

- Få barn och vuxna att uppleva kommunens natur
- Utföra praktisk naturvård för att gynna den biologiska mångfalden
- Öka kunskapen om naturvärden och kommunens natur och miljö
- Vara en aktiv aktör i att påverka utvecklingen i kommunen i en natur-, miljö- och klimatvänlig riktning

Även om NNF:s arbete sträcker sig många decennier tillbaka i tiden kommer vi som stöd för nomineringen att beskriva dess insatser sedan ca 10 år tillbaka i tiden. Nedan använder vi ovanstående punkter som rubriker för dessa insatser. Som ett tillägg kommer vi dessutom att beskriva föreningens projekt *Ekologisk omställning för hållbar utveckling i Nynäshamns kommun*, som i huvudsak pågick under 1999. Vi beskriver det projektet inte minst för att påminna om att behovet är fortsatt stort av liknande projekt. Ytterligare detaljer om NNF:s arbete finns att tillgå från föreningens årliga verksamhetsberättelser.¹

¹ Verksamhetsberättelserna från och med år 2006 finns tillgängliga online på NNF:s hemsida, se <http://nynashamn.naturskyddsforeningen.se/dokument/verksamhetsberattelse/>.

Samtliga aktiviteter har genomförts tack vare stora ideella insatser och i många fall aktivt arbete med att söka externa projektmedel. Som nämndes ovan är föreningens fasta inkomster små. Tack vare ansökningar har projektmedel erhållits (i konkurrens med andra sökanden) från t.ex. Svenska Naturskyddsföreningen, Nynäshamns kommuns miljö- och klimatfond och EU Leader Uross. Även om medlemsantalet i föreningen under de senaste 10 åren har legat mellan ca 500-600 personer, så har aktiviteterna i praktiken som sagt var hängt på ideella insatser av ca 5 aktiva medlemmar. Det kan i detta sammanhang nämnas att det ideella arbetet har varit NNF:s sätt att skapa medfinansiering till Nynäshamns kommuns ansökningar om lokala naturvårdsmedel (LONA-medel) till Fjärilarnas Marker i Stora Vika, se även nedan.

En annan sak som starkt bidragit till NNF:s insatser är att många av dem har organiserats i samarbete med andra aktörer, t.ex. Nynäshamns Ornitologiska Förening, Nynäshamns Naturskola, Sunnerbyskolan och Nynäshamns kommun. Det är samarbeten som vi vill fortsätta med, och ett eventuellt miljöpris till NNF skulle vi i styrelsen se som förpliktigande att fortsätta med samarbetsinriktade insatser.

1. Få barn och vuxna att uppleva kommunens natur

Att ge barn och vuxna naturupplevelser och samtidigt förmedla kunskap om de ekologiska sambanden i naturen ser vi som en viktig byggsten för att bevara och öka engagemanget för miljö och natur. Därför har NNF genomfört en rad ambitiösa insatser för att få barn och vuxna att uppleva kommunens natur. Vi beskriver de huvudsakliga insatserna av denna typ i punktform.

- *Fjärilsstigen*. NNF har varit med och skapat denna natur- och kulturstig runt kalkstensbrottet i Stora Vika med dess 18 informationsskyltar. Stigen invigdes 2007, och har blivit ett populärt utflyktsmål, både för boende i Stora Vika och besökare. Sedan invigningen 2007 har föreningen också bidragit till stigens underhåll, låtit installera rastplatsbord för barn och vuxna för att öka besöksvänligheten, och bidragit till den revidering av informationsskyltarna som skedde 2014. Insatserna har skett i samarbete med Nynäshamns kommun och med markägarens goda minne.
- *Fjärilarnas Dag*. De intressanta natur- och kulturmarkerna i Stora Vika har firats årligen i juni sedan 2007 genom guidning runt Fjärilsstigen. Genom att guidningen har handlat både om fjärilar (guide: Göran Palmqvist) och historia (guide: Maria Landin) har samspelet mellan natur och kultur kunnat förmedlas till deltagarna. Fjärilarnas Dag har samlat mellan 50 och 100 deltagare varje år, och har arrangerats i samarbete med Nynäshamns kommun. 2014 utvidgades Fjärilarnas Dag till Fjärilarnas Helg, se nedan.
- *Projektet Vingar*, som NNF är huvudman för och som 2013-2014 finansieras av EU Leader Uross (med ideella insatser av NNF som medfinansiering). Samarbetspartners är Nynäshamns Naturskola och Nynäshamns kommun. Vingar är ett projekt som kombinerar naturvård, miljöpedagogik och friluftsliv. Projektet involverar barn och ungdomar för att tillsammans värna om Fjärilarnas Marker i Stora Vika och Fjärilsstigen. Exempel på insatser som hittills skett i projektet, och i vilka NNF har varit direkt inblandat, är:

- Ta fram och sätta upp 16 skyltar för barn längs Fjärilsstigen ("Barnens Stig").
- Arrangemang av Fjärilarnas Helg 14-15 juni 2014. Den sedvanliga guidningen runt Fjärilsstigen (se Fjärilarnas Dag ovan) skedde denna helg både lördag och söndag. Parallellt arrangerades aktiviteter för barn, och Barnens Stig invigdes. Dessutom demonstrerades ljusfångst av nattfjärilar natten mellan lördag och söndag. Totalt samlade Fjärilarnas Helg ca 160 deltagare, varav ca 50 barn.
- Naturvårdsdag hösten 2013 för stora och små i Fjärilarnas Marker i Stora Vika, som en programpunkt i Nynäshamns Kulturveckor 2013. Rövning och föreställning av unga skådespelare från Kulturskolan i Nynäshamn.
- *Naturbussen i Nynäshamn.* Arrangemang av en serie bussutflykter för att få folk att lära känna naturen i Nynäshamns kommun, även personer som inte är bilburna eller som på annat sätt behöver en knuff framåt för att komma ut i naturen. Bussutflykterna gick till Fjärilarnas marker i Stora Vika, Pettsons hage vid Torp i Sorunda och Östra Styrans våtmarker (23 september 2007), kvällssjungande fåglar och ljusfångst av nattfjärilar i Stora Vika (5 juni 2009), flyttande fåglar vid Örudden och Reveluddens naturreservat på Torö (27 september 2009 och 26 september 2010), och till Alhagens våtmark och Drottningviken i samband med Naturskyddsföreningens Havskampanjdag i Nynäshamn (11 augusti 2011).
 - Turerna 2007, 2009 och 2010 organiserades i samarbete med Nynäshamns kommun, och turerna 2009 och 2010 dessutom i samarbete med Nynäshamns Ornitologiska Förening. Bussutflykterna kunde delfinansieras genom att NNF ansökte om projektmedel från Svenska Naturskyddsföreningen.
 - För att göra Naturbussen tillgänglig för invånare i flera olika kommundelar togs deltagare vid turerna 2009 och 2010 upp vid tre hållplatser i kommunen: (1) Spångbro i Sorunda, (2) Ösmo centrum och (3) Nynäshamns station. Deltagare steg på vid samtliga tre hållplatser.
- *Lieslätter av ängen i Pettsons hage vid Torp i Sorunda.* Slåttern har under de senaste åren arrangerats i samarbete med Sunnerbyskolan som en aktivitet för elever och deras föräldrar, se även nedan.
- Dessutom ett ordinarie program för NNF:s medlemmar och andra intresserade med olika utflykter till olika platser i Nynäshamns kommun. Under de senaste 10 åren har bl.a. följande platser besökts: Alhagen, Rosenlundsskogen, Hamnviksområdet, Käringboda, Borgberget och Norvik.

2. Praktisk naturvård för att gynna den biologiska mångfalden

Praktisk naturvård kräver vanligen kontinuerliga och systematiska insatser för att nå resultat. Därför har NNF med avsikt inte splittrat sina naturvårdsinsatser utan riktat in sig på naturvård i två områden i kommunen:

1. *Pettsons hage vid Torp i Sorunda.* I denna hage finns en dokumenterat värdefull ängs- och hagmarksflora (växter och svampar). NNF har bidragit till vård av floran genom rövning av sly och småträd, och lieslätter av den del av hagen som sköts som äng. Den här naturvården har skett årligen under de senaste fjorton åren (sedan 2001). Vissa år

har även fagning av ängen skett. På det här sättet har ängens bestånd av bl.a. solvända gynnats. Lieslåttern har på senare år utförts en sensommarkväll i samarbete med Sunnerbyskolan, se även ovan. Naturvärden i Pettsons hage sker i samarbete med Sunnerbyskolan och Nynäshamns Naturskola, med markägarens goda minne.

2. *Fjärilarnas Marker i Stora Vika*. Markerna runt kalkstensbrottet i Stora Vika är en ”hotspot” för fjärilar med över 40 rödlistade fjärilsarter, enligt entomologen Göran Palmqvists senaste artlista, sammanställd våren 2014. Själva flaggskeppsarten är apollofjäril, som numera har mycket få fastlandslokaler i östra Svealand. Även de sammanlagda naturvärdena tillhör de högsta i hela Nynäshamns kommun. Naturvärdena hotas dock av igenväxning av hållmarkerna runt kalkstensbrottet, som bl.a. drabbar de skuggkänsliga växter som är värdväxter för fjärilslarver och/eller nektarväxter för fullbildade fjärilar. NNF bidrar därför till att hålla markerna öppna genom slyröjning på hållmarker och längs vägkanter. Detta arbete har skett årligen under de senaste tretton åren (sedan 2002).

3. Öka kunskapen om naturvärden och kommunens natur och miljö

NNF har på olika sätt uppmuntrat och/eller deltagit i olika former av naturinventeringar. Detta gäller särskilt inventeringar av Fjärilarnas Marker i Stora Vika, där NNF också har samlat ihop inventeringsrapporter och gjort dem tillgängliga på föreningens hemsida. Hösten 2011 lotsade NNF Stockholms Svampvänner till Stenbyskogen vid Stenby i Sorunda, och till Pettsons hage, för inventering av svampfloran, och även dessa resultat finns tillgängliga på föreningens hemsida. NNF har även sett till att en nyckelbiotopsinventering gjordes av Norviksudden utanför Nynäshamn, vilket ledde till att flera nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt identifierades.

Vidare har NNF gjort insatser för att öka sina egna medlemmars kunskap om hur höga naturvärden kan identifieras. Hösten 2011 gavs en helgkurs i Steget Före-metoden med Mats Karström som ledare. Denna metod är ett sätt att med hjälp av relativt lätt igenkännbara så kallade signalarter identifiera skogar med höga naturvärden. Kursen följdes upp hösten 2012 med en helgkurs om vedvampar och taggsvampar med Hans-Göran Toresson som ledare. Kursen 2011 arrangerades i samarbete med Naturskyddsföreningens kretsar i Botkyrka-Salem, Haninge, Huddinge, Tyresö och Södertälje.

4. Påverkande aktör i natur-, miljö- och klimatvänlig riktning

Vi beskriver de huvudsakliga insatserna av denna typ i punktform.

- *Manifestationer för strandskyddet*. NNF organiserade sådana manifestationer vid Hamnviken i Nynäshamn i november 2010 och november 2012.
- *Namninsamling för strandskyddet*. Föreningen medverkade under senhösten 2012 i planeringen och genomförandet av en framgångsrik namninsamling för bevarat strandskydd vid Hamnviken. Detta skedde i samarbete med Arbetsgruppen mot exploatering av Hamnviksområdet.

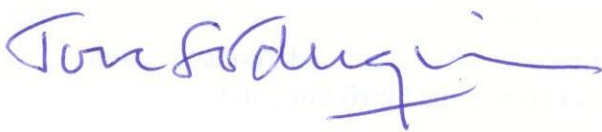
- *Bildande av vattenråd.* 2011-2013 stod NNF för en aktiv insats för att bidra till att inrätta Himmerfjärdens och Kaggfjärdens Vattenråd, som framöver förhoppningsvis kan spela en viktig roll för vattenvården i den västra delen av Nynäshamns kommun. Efter bildandet blev NNF medlem i vattenrådet och är även representerad i dess styrelse.
- *Havskampanjdagen.* Föreningen arrangerade ett flertal aktiviteter vid Havskampanjdagen 11 augusti 2011 för att uppmärksamma Östersjöns miljötillstånd. Den dagen låg galeasen Shamrock förtöjd i Nynäshamn som en del av Svenska Naturskyddsföreningens havskampanj. Ca 800 barn och vuxna besökte Shamrock under denna dag. I övrigt arrangerades besök i kommunens våtmark Alhagen, utflykt med barn och vuxna till snorkelleden i Drottningviken i Nynäshamn, informationsmöte om Nynäshamns kommuns havsmiljöarbete och om Nynäshamns gästhamns båtbottentvätt. Arrangemangen skedde i samarbete med Nynäshamns kommun.
- *Enkäter om de politiska partiernas lokala miljöpolitik.* Inför kommunvalet 2006 och 2010 genomförde föreningen enkätundersökningar om vilken politik partierna i Nynäshamns kommun vill föra när det gäller miljö- och naturfrågor. Resultaten spreds till medlemmar, lades ut på föreningens hemsida och blev föremål för artiklar i Nynäshamns Posten. Vidare genomförs i skrivande stund en sådan enkätundersökning inför valet 2014, nu i samarbete med Nynäshamns Ungdomsfullmäktige.
- *Insändare och föreningsreferat.* NNF har bidragit till den lokala miljödebatten genom att representanter för föreningen har skrivit ett 20-tal insändare och föreningsreferat i Nynäshamns Posten under de senaste 10 åren.
- *Yttranden.* Föreningen har dessutom varit aktiv med att yttra sig i planärenden, domstolsärenden, med mera. Under de senaste 10 åren har föreningen skrivit över 40 yttranden och på så sätt försökt påverka ärendena i en mer natur-, miljö- och klimatvänlig riktning.
- *Klimatet och miljögifter.* I samband med visning i Nynäshamn av Al Gores film *En obekvämt sanning* 26 april 2007 delade NNF ut Svenska Naturskyddsföreningens tips till goda klimatåtgärder i vardagen. Miljögifter belystes den 19 mars 2012 genom att NNF lät visa Stefan Jarls film *Underkastelsen* i samband med föreningens årsmöte i Nynäshamn. Filmen handlar om konsekvenserna för människa och miljö av kemikalierna i människans vardag.

5. Projektet *Ekologisk omställning för hållbar utveckling i Nynäshamns kommun*

Som vi nämnde ovan vill vi till sist beskriva detta projekt, som NNF genomförde 1999 efter planeringsarbete 1998 och därför låg en aning tidigare än de andra aktiviteter som hittills har beskrivits. Anledningen är att projektet tog upp frågor som är lika högaktuella idag, 15 år senare, och vi hoppas att ett liknande projekt kan komma igång igen. Projektet kunde genomföras tack vare att NNF sökte och erhöll ett projektbidrag från Svenska Naturskyddsföreningen. Det bestod av följande delar:

- *Informations- och studiedag om matkvalitet och livskvalitet.* Den här dagen arrangerades i Nynäshamn den 8 januari 1999. Syftet med dagen var att sprida information om ekologisk odling och sprida ett ökat medvetande om hur livskvalitet och hälsa kan hänga ihop med matkvalitet. Dagen riktade sig till samtliga lantbrukare i Nynäshamns kommun, skolmåltidspersonal, skolstyrelsen, kommunens inköpsansvariga, övriga berörda kommuntjänstemän, lärare, politiker, m.fl. Dagen samlade 105 deltagare. Många kommunanställda deltog, och dessutom samlade den avslutande paneldebatten representanter från sex av partierna i kommunfullmäktige, bland annat Nynäshamns kommunalråd.
- *Kurs i ekologisk odling.* Som en del av projektet uppmuntrade NNF ett initiativ att låta Hushållningssällskapet i Stockholms och Uppsala län ge en grundkurs i ekologisk odling. Detta för att inte minst intressera lantbrukare verksamma i Nynäshamns kommun för ekologisk odling.
- *Tävlingen "Nynäshamn år 2010?!".* NNF inbjöd alla elever i 3:e, 4:e, 5:e och 6:e klass i Nynäshamns skolor till en tävling kallad *Nynäshamn år 2010?!.* Eleverna inbjöds att göra sin framtidsvision om hur det ser ut i kommunen år 2010 om maten odlas och djuren föds upp ekologiskt och giftfritt, samt om skolmaten och maten i affärerna odlas i kommunen. Tävlingsbidragen ställdes ut i konsthallen i Nynäshamns bibliotek i maj 1999. Vid en prisceremoni tisdagen den 18 maj 1999 fick klass 3-5A i Tallbackaskolan i Ösmo 1:a pris, och klass 6AB i Gröndalsskolan i Nynäshamn 2:a pris. 1:a pris var en seglats i Stockholms skärgård med segelskutorna Amalia och Ariel. Seglatsen gick av stapeln torsdagen den 26 augusti 1999. 2:a pris var en kväll med vikingatida lekar vid Järnåldershuset i Ösmo och övernattnings vid den närbelägna Nynäshamns Naturskola 20-21 augusti 1999.

Enligt uppdrag från styrelsen för Nynäshamns Naturskyddsförening,

Tore Söderqvist
ordförande

Nynäshamns Naturskyddsförening

**** Vi har ca 700 medlemmar och är Naturskyddsföreningens lokalkrets i Nynäshamns kommun ****

Postadress: c/o Söderqvist, Norr Källstavägen 9, 148 96 Sorunda

Hemsida: <http://nynashamn.naturskyddsforeningen.se>

E-post: nynatur@hotmail.com

Tfn, ordf. Tore Söderqvist: 076-2475796

Följ oss på Facebook: <http://www.facebook.com/nynashamnsnaturskyddsforening>